

2. Руда О. Л. Розвиток страхового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. №2. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24613.pdf> (дата звернення: 25.02.2023).
3. Плиса В. Інвестиційна привабливість страхового ринку України. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Кропивницький: 25.11.2020 р. С. 404.
4. Статистика страхового ринку України. Огляд небанківського фінансового сектору. Серпень 2022 року. URL: <https://forinsurer.com/files/file00727.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).
5. Кулина Г., Фаріон Я. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку. 2017. № 3(52). С. 48-59.
6. Омнібус GfK Ukraine. URL: <https://www.gfk.com/insights/omnibus-gfk-ukraine> (дата звернення: 19.03.2023).
7. Заволока Ю., Єфременко А., Малашенко Ю. Особливості функціонування страхового ринку України в умовах сучасної цифрової трансформації. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 102-106.
8. Горлач А. С. Фінансова стійкість страхового ринку України. URL: <http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/materkonf21222020.pdf#page=164> (дата звернення: 19.03.2023).

Abstract: *the current state and problems of the insurance market were investigated, the relationship between the state and insurance companies in improving the work on the insurance market to achieve financial balance was analyzed, the main problems that contribute to the development of the domestic insurance market were identified.*

Key words: *insurance market, insurance payments, security of the insurance market, insurance premiums.*

Науковий керівник:

Мікуляк К. А.,

асистент кафедри

фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет

УДК: 338.242.4 (477)

СТАН ТА ПОТРЕБИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сіренко Олександра Леонідівна,

здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *проаналізовано вплив війни на бізнес та економіку, країну в цілому, а саме: колосальні втрати соціального капіталу та виробничого потенціалу, високий рівень інфляції та безробіття, обмеження приросту виробництва.*

Ключові слова: *війна, бізнес, інфляція, податки, підтримка, єРобота.*

Війна негативно впливає на всі сфери розвитку країни. У період війни страждають всі, в громадян скорочуються доходи, або їх не стає взагалі, адже 15 мільйонів українців – внутрішні переселенці, які втратили роботу та дохід і живуть коштом державної допомоги. Українцям не вистачає коштів на

елементарні потреби. Інфляція шаленими темпами росте. Споживча інфляція України у березні 2022 року зросла на 4,5% у порівнянні з лютим 2022 року та на 13,7% у порівнянні з березнем минулого року. Прискорення інфляції стало спільним глобальним трендом усіх країн світу. Ключовий внесок в прискорення інфляції здійснює зростання світових цін на сировину та енергоносії. Колосальні втрати соціального капіталу та виробничого потенціалу призводять до пригнічення ділової активності, обмеження приросту виробництва, високого рівня безробіття. Майже 50 % бізнесу не працює, частина з якого знаходиться на окупованих територіях, або частково чи повністю були зруйновані через бойові дії. Робота підприємств стає майже неможливою через підвищення валютного курсу та цін, що в кінцевому результаті призводить до зменшення продажів через високі ціни на продукти та послуги [1].

Проблемам та складнощам існування бізнесу в умовах сьогодення присвятили свої роботи такі українські науковці: В. Дикань [2], В. Родченко, Р. Мірошник, Г. Обруч, У. Прокоп'єва, Т. Піхняк, Г. Рекурн, О. Шраменко [2] та ін.

Україна – аграрна держава, яка є лідером на світових аграрних ринках. Аграрну сировину Україна більше експортує ніж імпортує, також в цій сфері завжди маємо позитивне зовнішньоекономічне платіжне сальдо, але війна завдає втрат аграрному бізнесу, адже він прив'язаний до певної території та є сезонним. Через проблеми з логістикою існує велика нестача добрив і палива. Значна частина територій не введена в експлуатацію на сьогоднішній час, адже знаходиться на окупованих територіях чи в зоні бойових дій. У цій сфері також не вистачає працівників, адже більшість з них – це чоловіки, частина з яких є мобілізованими.

Найбільш стійким виявився ІТ-ринок. Перевагою роботи в ІТ-сфері є можливість працювати віддалено, з будь-якого куточка світу, але не зважаючи на це більшість працівників залишилась в Україні. Багато компаній фінансували релокацію працівників.

Сфера металургії зараз знаходиться в досить скрутному становищі, адже більшість підприємств знаходиться в зоні активних бойових дій та через проблеми з логістикою та заблоковані морські порти, підприємства не можуть експортувати продукцію.

Ринок логістики зазнав величезних втрат, адже з перших днів війни переміщатись основними шляхами сполучення стало неможливим, а частина територій взагалі відрізана від сполучення. На сайті ТОВ «Нова пошта» зазначено, що в перший тиждень війни обсяги замовлень доставок знизились на 95%.

Ринок страхування також в скрутному становищі, у 70% страхових компаній доходи знизились на 50-90%. Компанії, офіси яких знаходяться в західних областях працюють без втрат, таких лише 5% [3].

Для того, щоб підтримати бізнес та населення, влада ввела кредитні канікули, тимчасово знизила податки для того, щоб народ зміг «триматись на плаву», та поступово відновити виробництво товарів та послуг. У період воєнних дій юридичним та фізичним особам-підприємцям, в яких оборот до 10

млрд грн, звільнили від сплати податку на прибуток і ПДВ, дозволили сплачувати єдиний податок, а саме 2% від обороту. Виключенням є гральний бізнес та виробництво алкоголю й цигарок. Також, держава з 1 березня 2022 року і до кінця воєнного стану сплачуватиме ЄСВ за працівників, яких забрали на війну замість ФОПів II й III групи. Влада на час воєнного стану скасувала перевірки, щоб не заважати роботі бізнесу, але контроль за ціноутворенням та можливістю безготівкового розрахунку залишається. Під час війни у Верховній Раді України скасували акциз на імпорту бензину, скрапленого газу та дизелю. Також знизили ставку ПДВ для імпорту пального з 13% до 7 відсотків [4].

Уряд створив проєкт «єРобота», який допомагає українцям отримати гранти для відкриття чи відновлення бізнесу, розвитку підприємництва та навчання, створення нових робочих місць [5].

На основі проаналізованої інформації, можемо зробити такі висновки: війна негативно впливає на всі сфери розвитку країни, майже 50 % бізнесу не працює, високий рівень інфляції та безробіття. Для того, щоб хоч якось стабілізувати економіку, відновити виробництво товарів і послуг, знизити рівень безробіття, влада йде на зустріч підприємцям та населенню, шляхом зниження податків, веденням кредитних канікул та скасуванням перевірок, також допомагає отримати гранти на відкриття чи відновлення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: результати опитування. Реанімаційний Пакет Реформ. URL: <https://cutt.ly/Z8P8YRS> (дата звернення: 27.02.2023).
2. Дикань В. Л., Шраменко О. В. Стратегічні орієнтири державного регулювання суб'єктів малого та середнього бізнесу. Стратегічні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств у цифровому економічному просторі : колективна монографія / за ред. д.е.н., проф. Ареф'євої О.В. Київ : ФОП Маслаков. 2019. С. 47-55.
3. Економічна правда. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/> (дата звернення: 27.02.2023).
4. Податки під час війни. URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/local-news/print-581820.html> (дата звернення: 10.02.2023).
5. єРобота: Гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу | Міністерство економіки України. Just a moment. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 27.02.2023).

Abstract: analyzed the impact of war on business and the economy, the country as a whole, and itself: a huge investment in social capital and production potential, high levels of inflation and unemployment, subsidization of the increase in production.

Keywords: war, business, inflation, taxes, support, isWork.

Науковий керівник:

Мікуляк К. А.,

асистент кафедри

фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет